

Dr. Öğr. Üyesi Ferhat USLU

CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÛMET SİSTEMİNE GÖRE

**TÜRK ANAYASA
HUKUKU**

Dr. Öğr. Üyesi Ferhat USLU
Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Anayasa Hukuku Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi

CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÛMET SİSTEMİNE GÖRE

TÜRK ANAYASA HUKUKU

Güncellenmiş ve Yenilenmiş
4. Baskı

FİLİZ KİTABEVİ
İstanbul - 2022

Eylül 2022
Dr. Öğr. Üyesi Ferhat USLU

Türk Anayasa Hukuku

ISBN: 978-975-368-778-2

Dördüncü Baskı: Eylül, 2022

Üçüncü Baskı: Eylül 2020

İkinci Baskı: Şubat, 2019

Birinci Baskı: Haziran, 2017

BASKI

Kiraz Medya Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Matbaacı Sertifika Numarası: 40162

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım

Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.

Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)

Vefa-Fatih/İSTANBUL

Tel: (212) 527 0 718

(850) 441 0 359

Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com

bilgi@filizkitabevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 48596

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Hem iyi bir dost hem iyi bir ağabey olan

Ali Çetin SANDIKÇI'ya

DÖRDÜNCÜ BASKIYA ÖNSÖZ

“Türk Anayasa Hukuku” adlı bu kitap, Türk Anayasa Hukuku-Anayasa Hukuku II derslerinin anlaşılmasını kolaylaştırmak amacıyla yardımcı ders kitabı olarak tasarlanmıştır.

Bilindiği gibi 21/01/2017 tarih ve 6771 sayılı Kanun’la yapılan Anayasa değişikliklerinin özellikle hükûmet sistemine ilişkin olanlarının 09/07/2018 tarihinde yürürlüğü girmesiyle birlikte, ülkemizde Parlamenter Hükûmet Sistemi terkedilerek Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi’ne geçilmiştir. 22/08/1909 tarihinde 1876 Kânûn-i Esâsî’de yapılan değişikliklerle Parlamenter Hükûmet Sistemi’nin benimsendiği ve 1961 Anayasası ile 1982 Anayasası’nda yasama ve yürütme organları arasındaki ilişkilerin anılan hükûmet sistemine göre düzenlendiği düşünüldüğünde, ülkemizin Parlamenter Hükûmet Sistemi tecrübesinin oldukça fazla olduğu kabul edilebilir. Bundan dolayı yaklaşık 70 yıllık bir uygulama tecrübesi ve bilgi birikiminin olduğu Parlamenter Hükûmet Sistemi’nin terk edilerek yeni bir hükûmet sisteminin benimsenmesi, ülkemiz için oldukça zor olmuştur. Bu kitap aynı zamanda yaklaşık 4 yıl gibi çok kısa sayılabilecek bir süredir uygulanan Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi’nin daha iyi anlaşılması için kaleme alınmıştır.

Diğer taraftan günümüzde, niteliğin artırılmadıkça hukuk fakültesi diplomalarının anlamsız hale gelmesi karşısında sağlam bir teorik bilgi birikimi yanında karşılaşılan sorunlar için pratik çözüm önerileri sunma yeteneğinin geliştirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmeye bağlantılı olarak kitabın sadece hukuk fakülteleri öğrencileri için değil, ayrıca mezuniyet sonrası girilen KPSS, hâkimlik ve savcılık sınavları ile çeşitli kurum sınavlarına hazırlananlar için de yararlı olacağı düşünülmektedir.

Okuyucu için yararlı olması dileğiyle...

Dr. Öğr. Üyesi Ferhat USLU

Eylül 2022

İÇİNDEKİLER

DÖRDÜNCÜ BASKIYA ÖNSÖZ	IX
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR.....	XXV

BİRİNCİ BÖLÜM

1982 ANAYASASI ÖNCESİ OSMANLI-TÜRK ANAYASACILIK HAREKETLERİ

I. 1982 ANAYASASI ÖNCESİ OSMANLI-TÜRK ANAYASACILIK HAREKETLERİ.....	1
A. Osmanlı-Türk Anayasal Belgeleri.....	1
1. 1808 Sened-i İttifak	1
2. 1839 Tanzimat Fermanı-Gülhane Hattı Hümayûnû	5
3. 1856 Islahat Fermanı.....	8
4. 1875 Adalet Fermanı.....	14
B. Osmanlı-Türk Anayasaları.....	19
1. 1876 Kânûn-i Esâsî.....	19
a) Yasama Organı: Meclis-i Umumi.....	21
(1) Kanun Yapma Usulü	22
(2) Devlet Başkanı Pâdişah II. Abdülhamid'in Meclis-i Umumi'yi Açış Konuşması.....	23
b) Yürütme Organı: Pâdişah ve Heyet-i Vükelâ	29
c) 22/08/1909 Tarihli Anayasa Değişikliğinin 1876 Kânûn-i Esâsî'nin Hükûmet Sistemine İlişkin Düzenlemelerinde Meydana Getirdiği Farklılıklar	31
d) Yargı Organı.....	33
e) Temel Hak ve Özgürlükler	34
2. 1921 Teşkilât-ı Esâsiyye Kânûnı	36
a) Yasama Organı: Türkiye Büyük Millet Meclisi.....	36
b) Yürütme İşlevi ya da Yetkisi	37
c) 1921 Teşkilât-ı Esâsiyye Kânûnı Döneminde Yargı Kuvveti ile Temel Hak ve Özgürlüklere İlişkin Anayasal Düzenlemeler.....	38
3. 1924 Teşkilât-ı Esâsiyye Kânûnı	40

İÇİNDEKİLER

a) Yasama organı: Türkiye Büyük Millet Meclisi	41
b) Yürütme organı: Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu	42
c) 1924 Teşkilât-ı Esâsiyye Kânûnı'nun Öngördüğü Demokrasi Anlayışı ve Anayasanın Böyle Bir Demokrasi Anlayışını Benimsemiş Olmasının Nedenleri	43
4. 1961 Anayasası	45
a) Anayasanın Temel Siyasi Felsefesi ve Getirdiği Başlıca Yenilikler	46
b) Yasama Organı: Türkiye Büyük Millet Meclisi (Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi).....	48
c) Yürütme Organı: Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu.....	49
d) Parlamenter Hükûmet Sisteminin İşleyişini Güçleştiren Olgular	52
e) 1961 Anayasası ile 1982 Anayasası'nın Hazırlanış ve Kabul Ediliş Süreçlerindeki Farklılıklar	54

İKİNCİ BÖLÜM

1982 ANAYASASI'NIN HAZIRLANMASI, KABUL EDİLMESİ VE TEMEL İLKELERİ

I. 1982 ANAYASASI'NIN HAZIRLANMASI VE KABUL EDİLMESİ ..	59
II. 1982 ANAYASASI'NIN TEMEL İLKELERİ	63
A. Cumhuriyetçilik İlkesi.....	65
B. Üniter Devlet İlkesi.....	69
C. İnsan Haklarına Saygılı Devlet İlkesi.....	76
D. Atatürk Milliyetçiliğine Bağlı Devlet İlkesi	79
E. Demokratik Devlet İlkesi	81
F. Laiklik İlkesi.....	89
G. Sosyal Devlet İlkesi.....	92
H. Hukuk Devleti İlkesi	94
1. Kazanılmış Hak Kavramı.....	101
İ. Eşitlik İlkesi.....	102
J. Başlangıçta Belirtilen Temel İkelere Bağlılık	104

İÇİNDEKİLER

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1982 ANAYASASI'NDA TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLER REJİMİ

I. GENEL OLARAK	109
II. TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN SINIFLANDIRILMASI.....	109
A. Kişinin Hakları ve Ödevleri	110
1. Kişinin Dokunulmazlığı, Maddî ve Manevî Varlığı	110
2. Zorla Çalıştırma Yasağı	111
3. Kişi Özgürlüğü ve Güvenliği	111
4. Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması.....	112
5. Kişisel Verilerin Korunmasını İsteme Hakkı	113
6. Konut Dokunulmazlığı	118
7. Haberleşme Özgürlüğü	119
8. Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğü	126
9. Din ve Vicdan Özgürlüğü	126
10. Düşünce ve Kanaat Özgürlüğü.....	127
11. Düşünceyi Açıklama ve Yayma Özgürlüğü	127
12. Bilim ve Sanat Özgürlüğü	128
13. Basın Özgürlüğü	128
14. Süreli ve Süresiz Yayın Hakkı.....	130
15. Kamu Tüzel Kişilerinin Elindeki Basın Dışı Kitle Haberleşme Araçlarından Yararlanma Hakkı	131
16. Düzeltme ve Cevap Hakkı	131
17. Dernek Kurma Özgürlüğü	131
18. Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkı.....	132
19. Mülkiyet Hakkı	133
20. Hak Arama Özgürlüğü	133
21. Kanunî Hâkim Güvencesi	133
22. Suç ve Cezalara İlişkin Bazı İlkeler.....	133
23. İspat Hakkı	134
24. Temel Hak ve Özgürlüklerin Korunması.....	134
B. Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler.....	134
1. Ailenin Korunması ve Çocuk Hakları	134

İÇİNDEKİLER

2. Eğitim ve Öğrenim Hakkı ve Ödevi.....	135
3. Kıyılardan Yararlanma.....	135
4. Toprak Mülkiyeti	136
5. Tarım, Hayvancılık ve Bu Üretim Dallarında Çalışanların Korunması.....	136
6. Kamulaştırma	136
7. Devletleştirme ve Özelleştirme	137
8. Çalışma ve Sözleşme Özgürlüğü	137
9. Çalışma Hakkı ve Ödevi	137
10. Çalışma Şartları ve Dinlenme Hakkı.....	138
11. Sendika Kurma Hakkı.....	138
12. Toplu İş Sözleşmesi ve Toplu Sözleşme Hakkı.....	138
a) Kamu Görevlileri Hakem Kurulu	139
13. Grev Hakkı ve Lokavt	140
a) Yüksek Hakem Kurulu.....	141
14. Ücrette Adalet Sağlanması.....	144
15. Sağlık Hizmetleri ve Çevrenin Korunması.....	144
16. Konut Hakkı	145
17. Gençliğin Korunması.....	145
18. Sporun Geliştirilmesi ve Tahkim	145
19. Sosyal Güvenlik Hakkı.....	145
20. Tarih, Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması.....	146
21. Sanatın ve Sanatçının Korunması	146
C. Siyasi Haklar ve Ödevler.....	146
1. Türk Vatandaşlığı	147
2. Seçme, Seçilme ve Siyasî Faaliyette Bulunma Hakları.....	147
3. Siyasi Parti Kurma, Partilere Girme ve Partilerden Ayrılma...148	
4. Kamu Hizmetlerine Girme Hakkı	151
5. Mal Bildirimi.....	151
6. Vatan Hizmeti	151
7. Vergi Ödevi.....	151
8. Dilekçe, Bilgi Edinme ve Kamu Denetçisine Başvurma Hakkı152	
III. HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN SINIRLANDIRILMASI REJİMİ	153
A. Olağan Dönemlerde Temel Hak ve Özgürlüklerin Sınırlandırılması	154

İÇİNDEKİLER

1. Öze Dokunma Yasası.....	154
2. Sınırlandırmanın Yalnızca Anayasanın İlgili Maddelerinde Belirlenen Özel Sebeplere Bağlı Olarak Yapılabilmesi	155
3. Sınırlandırmanın Ancak Kanunla Yapılabilmesi	158
4. Sınırlandırmanın Anayasanın Sözüne ve Ruhuna Aykırı Olmaması.....	158
5. Sınırlandırmanın Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Aykırı Olmaması.....	159
6. Sınırlandırmanın Laik Cumhuriyetin Gereklerine Aykırı Olmaması.....	160
7. Sınırlandırmanın Ölçülülük İlkesine Aykırı Olmaması	160
8. Temel Hak ve Özgürlüklerin Doğasından Kaynaklanan Sınırlar.....	162
9. Anayasa Mahkemesi'nin 27/05/2015 Tarihli Kararının İlgili Bölümleri	163
10. Olağanüstü Dönemlerde Temel Hak ve Özgürlüklerin Sınırlandırılması-Temel Hak ve Özgürlüklerin Kullanılmasının Durdurulması.....	170

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1982 ANAYASASI DÖNEMİNDE SİYASİ PARTİLERİN HUKUKİ REJİMİ

I. GENEL OLARAK	175
II. PARTİ KURMA VE PARTİYE ÜYE OLMA.....	175
A. Parti Kurma	175
1. 21/07/2022 Tarihi İtibariyle Faaliyette Olan Siyasi Partiler	176
B. Partiye Üye Olma	180
1. Partilere Üye Olabilenler	180
2. Partilere Üye Olamayanlar	180
3. Üyeliğe Kabul Şartları	182
III. SİYASİ PARTİ SİCİLİ	182
IV. TEŞKİLATLANMA VE ORGANLAR	183
A. Siyasi Partilerin Teşkilatı.....	183
1. Partilerin Genel Merkez Teşkilatı	184

İÇİNDEKİLER

a) Büyük Kongre.....	184
(1) Büyük Kongrenin Yetkileri	185
(2) Büyük Kongrenin Toplantı Yeter Sayısı.....	186
b) Genel Başkan	186
(1) Eş Genel Başkanlık	187
c) Merkez Karar, Yönetim ve İcra Organları.....	187
d) Merkez Disiplin Kurulu.....	188
2. İl Teşkilatı.....	188
3. İlçe Teşkilatı	189
V. SEÇİMLERİN YAPILMASI	190
VI. TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ SİYASİ PARTİ GRUPLARI	192
B. Grup Genel Kurulu.....	192
C. Grup Yönetim ve Disiplin Kurulları.....	192
D. Grup Başkanı	193
VII. ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER.....	193
A. İbra	193
B. Organlara İlişkin Diğer Hükümler.....	193
C. Kamu Yararına Dernek Sayılmama	194
VIII. SİYASİ PARTİLERİN KAPATILMASI REJİMİ	194
A. Genel Olarak.....	195
B. Davanın Açılması ve Görülmesi	196
C. Kapatılma Kararı ve Sonuçları	196
D. 1961 ve 1982 Anayasaları Döneminde Anayasa Mahkemesi'nde Açılan Siyasi Parti Kapatma Da-vaları.....	197

BEŞİNCİ BÖLÜM

YASAMA ORGANI: TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

I. GENEL OLARAK	205
II. TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ ÜYELERİNİN SEÇİMİ	207
A. Milletvekili Seçilme Yeterliliği.....	207
B. Seçimlerin Başlangıcı	209

İÇİNDEKİLER

C. Ara Seçimler.....	210
D. Seçimlerin Yönetimi ve Denetimi.....	211
1. Yüksek Seçim Kurulu.....	211
a) Kuruluşu ve Örgütlenmesi.....	212
b) Görev ve Yetkileri.....	215
(1) 7062 Sayılı Kanun'a Göre Görev ve Yetkileri.....	215
(2) 298 Sayılı Kanun'a Göre Görev ve Yetkileri.....	216
E. Seçme Hakkının Şartları.....	218
F. Seçim İlkeleri.....	220
G. Seçim Çevreleri.....	223
H. Adaylık.....	227
İ. Seçim Sistemi.....	228
J. Seçim Barajı ve Barajın Anayasaya Aykırılığı Sorunu.....	229
III. TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ ÜYELERİNİN HUKUKİ STA-TÜSÜ.....	237
A. Milletvekilliği Sıfatının Kazanılması.....	237
B. Milletvekillerinin Göreve Başlaması.....	242
C. Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesi.....	243
D. Milletvekilliği Sıfatının Düşmesi.....	243
E. Milletvekilliği İle Bağdaşmayan İşler.....	245
F. Yasama Bağışıklıkları ya da Parlamenter Muafiyetler.....	246
1. Yasama Sorumsuzluğu.....	247
2. Yasama Dokunulmazlığı.....	249
G. Milletvekillerinin Mali Statüsü.....	258
IV. TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ'NİN İÇ YAPISI.....	259
A. Başkanlık Divanı.....	259
B. Siyasi Parti Grupları.....	264
C. Danışma Kurulu.....	264
D. Komisyonlar.....	264
V. TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ'NİN ÇALIŞMA DÜZENİ ...	272
A. Genel Olarak.....	272
B. Oylama Yöntemleri.....	274
C. Toplantı Yeter Sayısı.....	277
D. Karar Yeter Sayıları.....	278
VI. TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ'NİN GÖREV VE YETKİLERİ	279

İÇİNDEKİLER

A. Kanun Koymak, Değiştirmek, Kaldırmak.....	280
1. Torba ya da Temel Kanunlar.....	286
2. Kanunların Veto Edilmesi.....	289
3. Kanunların Yürürlüğe Girmesi.....	291
B. Bilgi Edinmek ve Denetlemek.....	291
1. Bilgi Edinme ve Denetleme Araçları.....	291
a) Yazılı Soru.....	291
(1) TBMM Başkanlığı'na Soru.....	292
b) Genel Görüşme.....	293
c) Meclis Araştırması.....	294
d) Meclis Soruřturması.....	295
C. Olağanüstü Hal İle İlgili Kararlar.....	298
D. Olağanüstü Hallerde Çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnamele- rini Görüşmek ve Kabul Etmek.....	298
E. Bütçe ve Kesin Hesap Kanun Tekliflerini Görüşmek ve Kabul Etmek.....	299
F. Uluslararası Antlaşmaların Onaylanmasını Uygun Bulmak.....	300

ALTINCI BÖLÜM

YÜRÜTME ORGANI: CUMHURBAŞKANI

I. CUMHURBAŞKANI.....	305
A. Genel Olarak.....	305
B. Cumhurbaşkanının Seçimi.....	305
C. Cumhurbaşkanının Görevinin Sona Ermesi.....	314
D. Cumhurbaşkanının Görev ve Yetkileri.....	315
E. Cumhurbaşkanının Sorumluluğu.....	316
1. Hukuki Sorumluluğu.....	316
2. Cezai Sorumluluğu.....	317
F. Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı.....	319
G. Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları.....	320
H. Cumhurbaşkanlığı Ofisleri.....	321
İ. Cumhurbaşkanı Yardımcıları.....	321

İÇİNDEKİLER

1. Cumhurbaşkanı Yardımcısı Atanabilmek İçin Gerekli Şartlar	322
2. Cumhurbaşkanı Yardımcılarının Görev ve Yetkileri.....	322
3. Cumhurbaşkanı Yardımcılarının Sorumluluğu	323
J. Bakanlar	324
1. Bakanlıklar.....	324
2. Bakan Atanabilmek İçin Gerekli Şartlar	325
3. Bakanların Görev ve Yetkileri.....	325
4. Bakanların Sorumluluğu	326
5. Bakan Yardımcıları.....	327
K. Devlet Denetleme Kurulu.....	328
L. Milli Güvenlik Kurulu.....	330
M. Yüksek Askerî Şûra.....	333
II. HÜKÛMET SİSTEMİ.....	334
A. 1961 ve 1982 Anayasaları döneminde kurulan Koalisyon ve Azınlık Hükûmetleri	339
III. YÜRÜTMENİN DÜZENLEYİCİ İŞLEMLERİ.....	341
A. Kanun Hükmünde Kararnameler.....	341
1. Olağan Dönem Kanun Hükmünde Kararnameleri.....	342
2. Olağanüstü Hâl ve Sıkıyönetim Kanun Hükmünde Kararnameleri	343
B. Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri.....	344
C. Cumhurbaşkanlığı Yönetmelikleri	345
D. Tüzükler	347
E. Yönetmelikler.....	348
F. Diğer İşlemler.....	348
IV. OLAĞANÜSTÜ YÖNETİM USULÜ: OLAĞANÜSTÜ HÂL	349

YEDİNCİ BÖLÜM

YARGI ORGANI

I. GENEL OLARAK	363
II. YÜKSEK MAHKEMELER.....	363
A. Anayasa Mahkemesi	363

İÇİNDEKİLER

B. Yargıtay	363
1. Karar Organları	364
a) Daireler	364
b) Hukuk ve Ceza Genel Kurulları	364
c) Büyük Genel Kurul	365
d) Başkanlar Kurulları	365
e) Birinci Başkanlık Kurulu	366
f) Yüksek Disiplin Kurulu	366
g) Yönetim Kurulu	367
2. Yargıtay Daire ve Kurullarının Görevleri.....	367
a) Yargıtay'ın Görevleri	367
b) Dairelerin Görevleri.....	367
c) Hukuk ve Ceza Genel Kurullarının Görevleri	369
d) Büyük Genel Kurul'un Görevleri	370
e) Başkanlar Kurullarının Görevleri.....	370
f) Yüksek Disiplin Kurulu'nun Görevleri	372
g) Yönetim Kurulu'nun Görevleri.....	372
C. Danıştay	372
1. Karar Organları	373
a) Daireler	373
b) Genel Kurul.....	374
c) İdari İşler Kurulu	374
d) İdari ve Vergi Dava Daireleri Kurulları.....	374
e) İçtihatları Birleştirme Kurulu	375
f) Başkanlar Kurulu	375
g) Başkanlık Kurulu	376
h) Yüksek Disiplin Kurulu	376
i) Disiplin Kurulu	377
2. Genel Sekreterlik	377
3. İdari Hizmetler	377
4. Danıştay Üyelerinin Nitelikleri.....	377
a) Üye Seçimi.....	378
b) Danıştay Başkanı, Başsavcısı, Başkanvekilleri ve Daire Başkanlarının Nitelikleri, Seçimleri ve Görev Süreleri	379

İÇİNDEKİLER

c) Danıştay Tetkik Hâkimi ve Savcılarının Atanmaları ve Dairelere Verilmeleri.....	380
d) Memurların Nitelikleri, Atanmaları, İstihdamı, Nakilleri ve Görevlendirilmeleri	380
5. Görevleri	381
a) Dava Dairelerinin Görevleri	382
b) İdari ve Vergi Dava Daireleri Kurullarının Görevleri	383
c) İçtihatları Birleştirme Kurulunun Görevleri.....	384
d) Danıştay Genel Kurulu'nun Görevleri	384
e) İdari İşler Kurulu'nun Görevleri.....	384
f) Başkanlar Kurulu'nun Görevleri	385
g) Başkanlık Kurulu'nun Görevleri	385
h) Yüksek Disiplin Kurulu'nun Görevleri	386
i) Disiplin Kurulunun Görevleri.....	386
j) Danıştay Başkanının Görevleri	386
k) Danıştay Başkanvekillerinin Görevleri	386
l) Daire Başkanlarının Görevleri.....	387
m) Üyelerin Görevleri.....	387
n) Genel Sekreterin Görevleri	387
o) Danıştay Başsavcısının Görevleri	387
p) Savcıların Görevleri.....	388
q) Tetkik Hâkimlerinin Görevleri	388
6. Göreve İlişkin Kimi Konular	389
D. Uyuşmazlık Mahkemesi	390
1. Kuruluşu	390
2. Yönetim ve Temsili.....	391
3. İşleyişi.....	391
4. Raportörlük	394
III. ASKERİ YARGI	394
IV. YARGI ERKİNE İLİŞKİN TEMEL İLKELER	396
A. Hâkimlerin Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı	396
B. Hâkimlik Güvencesi.....	397
V. HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU.....	397
A. Görevleri.....	399

İÇİNDEKİLER

B. Organlar ve Birimleri.....	400
1. Başkanlık	400
2. Genel Kurul	401
3. Daireler.....	402
4. Genel Sekreterlik	404
5. Tetkik Hâkimleri	406

SEKİZİNCİ BÖLÜM

1982 ANAYASASI DÖNEMİNDE ANAYASA MAHKEMESİ VE ANAYASA YARGISI

I. GENEL OLARAK	409
II. ANAYASA MAHKEMESİ	409
A. Kuruluşu	409
B. Görev ve Yetkileri	413
1. Başkan'ın Görev ve Yetkileri	414
2. Genel Kurul'un Görev ve Yetkileri.....	415
3. Bölümlerin Görev ve Yetkileri	417
4. Komisyonlar ve Komisyonların Görev ve Yetkileri	417
a) Komisyonlar Raportörlüğü.....	418
III. DENETLENEBİLEN İŞLEMLER	419
IV. DENETİMİN KAPSAMI	419
A. Şekil Bakımından Denetim	419
B. Esas Bakımından Denetim	420
V. DENETİMİN BİÇİMLERİ VE ÖZELLİKLERİ	422
A. Soyut Norm Denetimi- İptal Davası	422
B. Somut Norm Denetimi-İtiraz Yolu	424
C. Bireylerin Doğrudan Başvurusu-Anayasa Şikâyeti	427
VI. DENETİMİN ETKİ VE SONUÇLARI	430
VII. TÜRKİYE'DE ANAYASA MAHKEMESİ'NİN VE ANAYASA YAR-GISININ İŞLEVLERİ.....	431

İÇİNDEKİLER

DOKUZUNCU BÖLÜM

ANAYASANIN YAPILMASI VE DEĞİŞTİRİLMESİ

I. GENEL OLARAK	435
II. ANAYASANIN YAPILMASI VE DEĞİŞTİRİLMESİ SÜRECİ	435
A. Teklif.....	435
B. Görüşmeler ve Oylamalar	435
C. Karar	437
D. Onay	437
E. Yürürlüğe Girme	442
BAŞLICA KAYNAKLAR.....	447
YAZARIN ÖZGEÇMİŞİ VE YAYINLARI	449

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
A.e.	Aynı Eser/Aynı Yer
A.g.e.	Adı Geçen Eser
A.g.m.	Adı Geçen Makale
AK PARTİ	Adalet ve Kalkınma Partisi
APHS	Aklileştirilmiş Parlamenter Hükûmet Sistemi
Art.	Article/Madde
AYMKD	Anayasa Mahkemesi Kararları Dergisi
Any.	Anayasa
ANAP	Anavatan Partisi
AP	Adalet Partisi
AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜSBF	Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
AÜSBFY	Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları
AYM	Anayasa Mahkemesi
BETAM	Bahçeşehir Üniversitesi Ekonomik ve Toplumsal Araştırmalar Merkezi
BHS	Başkanlık Hükûmet Sistemi
Bkz.	Bakınız
BK	Birleşik Krallık/Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı
Bir.	Birleşim
BMM	Büyük Millet Meclisi
B.N.	Başvuru Numarası
CBK	Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
CGP	Cumhuriyetçi Güven Partisi
CHF	Cumhuriyet Halk Fırkası
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
CHS	Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi
CK	Cumhurbaşkanlığı Kararları
CKMP	Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi
CMK	Ceza Muhakemesi Kanunu
CMP	Cumhuriyetçi Millet Partisi
CS	Cumhuriyet Senatosu

KISALTMALAR

CY	Cumhurbaşkanlığı Yönetmelikleri
Çev.	Çeviren/Çevirenler
D.	Dönem
Der.	Derleyen
DEÜHFD	Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
DEVA	Demokrasi ve Atılım Partisi
DM	Danışma Meclisi
Dn.	Dipnot
DP	Demokrat Parti
DSP	Demokratik Sol Parti
DTP	Demokratik Toplum Partisi
DYP	Doğru Yol Partisi
E.	Esas Sayısı
Ed.	Editör/Editörler/Yayına Hazırlayan/Yayına Hazırlayanlar
Ed. by	Editör/Yayına Hazırlayan
Eds. by	Editörler/Yayına Hazırlayanlar
ESHİD	Eşit Haklar İçin İzleme Derneği
FAC	Federal Almanya Cumhuriyeti
FC	Fransız Cumhuriyeti
EÜHFD	Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
FİYHB	Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi/ Bildirgesi/Beyannamesi
Gazi ÜHFD	Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
GPHS	Güçlendirilmiş Parlamenter Hükûmet Sistemi
GÜHFD	Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HA	Heyet-i A'yân, Meclis-i A'yân
HF	Halk Fırkası
Haz.	Yayına Hazırlayan/Yayına Hazırlayanlar
HFSAD	Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Arkivi Dergisi
HM	Heyet-i Meb'ûsan, Meclis-i Meb'ûsan
HP	Hürriyet Partisi
HSK	Hâkimler ve Savcılar Kurulu
HSYK	Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu
HU	Heyet-i Umûmî, Meclis-i Umûmî
HV	Heyet-i Vükelâ, Meclis-i Vükelâ

KISALTMALAR

Iss.	Issue/Sayı
İçt.	İçtüzük/İçtüzüğü
İHAM	İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi
İHAS	İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi
İK	İspanya Krallığı
İKÜY	İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları
İT	İttihad ve Terakki
İTC	İttihad ve Terakki Cemiyeti
İÜHFİM	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
İÜHFY	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları
K.	Karar Sayısı
Karş.	Karşılaştırınız
KDK	Kamu Denetçiliği Kurumu
KE	Kānūn-ı Esāsî
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
KM	Kurucu Meclis
K.S.	Karar Sayısı
K.T.	Karar Tarihi
LEE	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
md.	Madde
MBK	Milli Birlik Komitesi
MC	Milliyetçi Cephe
MDP	Milliyetçi Demokrasi Partisi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MGK	Milli Güvenlik Konseyi
MGKu.	Milli Güvenlik Kurulu
MGS	Milletvekili Genel Seçimi
MHP	Milliyetçi Hareket Partisi
MHS	Meclis Hükûmeti Sistemi
MİT	Millî İstihbarat Teşkilâtı
MM	Millet Meclisi
MP	Millet Partisi
MSP	Milli Selamet Partisi
MÜHFHAD	Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
No.	Numara

KISALTMALAR

O.	Oturum
OHAL	Olağanüstü Hal
p.	Page/Sayfa
par.	Paragraf
para.	Paragraph/Paragraf
pp.	Pages Part/Sayfa Arası/Sayfa Sayısı
PACE	Parliamentary Assembly of the Council of Europe
PHS	Parlamente Hükûmet Sistemi
RF	Rusya Federasyonu
R.G.	Resmî Gazete
RP	Refah Partisi
RPHS	Rasyonelleştirilmiş Parlamente Hükûmet Sistemi
s.	Sayfa
ss.	Sayfa Sayısı/Sayfa Arası
S.	Sayı
SAADET	Saadet Partisi
S.S.	Sıra Sayısı
SBE	Sosyal Bilimler Enstitüsü
SCOTUS	The Supreme Court of the United States/Birleşik Devletler Yüksek Mahkemesi
SDÜHFD	Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
SHP	Sosyaldemokrat Halkçı Parti
SI	Statutory Instruments
SPK	Siyasi Partiler Kanunu
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
SÜHFD	Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
T.	Tarih
TAAD	Türkiye Adalet Akademisi Dergisi
TBB	Türkiye Barolar Birliği
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TEK	Teşkilât-ı Esâsiyye Kânûnı
TEPAV	Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı
TESEV	Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı
TİHEK	Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
TKP	Türkiye Köylü Partisi

KISALTMALAR

TM	Temsilciler Meclisi
TODAİE	Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü
Trans. by	Çeviren/Çevirenler
T.V.	Takvîm-i Vekâyi
T.Y.	Baskı Tarihi Yok
v.	Versus/Karşı
Vol.	Volume/Cilt
Y.	Yıl
YBHS	Yarı Başkanlık Hükûmet Sistemi
YBHD	Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi
Y.D.	Yasama Dönemi
YHGK	Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
YKY	Yapı Kredi Yayınları
YÖK	Yükseköğretim Kurulu
YTP	Yeni Türkiye Partisi
Y.y.	Yayın Yeri Yok
Y.Y.	Yasama Yılı

KISALTMALAR

BİRİNCİ BÖLÜM
1982 ANAYASASI ÖNCESİ
OSMANLI-TÜRK
ANAYASACILIK
HAREKETLERİ

